

Suuren paaston viidennen viikon lauantai. Akatistoksen lauantai

Päivän epistola

(Hepr. 9: 24 – 28)

”Veljet, Kristus ei mennyt ihmiskäsin tehtyyn pyhäkköön, joka on vain todellisen pyhäkön kuva, vaan itse taivaaseen ollakseen nyt Jumalan edessä puhumassa meidän puolestamme. Hänen tarkoituksenaan ei myöskään ole antaa uhriaan toistuvasti, niin kuin tavallinen ylipappi kerran vuodessa vie kaikkeinpyhimpään verta, joka ei ole hänen omaansa. Muutoinhan Kristuksen olisi pitänyt kärsiä kuolema monet kerrat maailman luomisesta lähtien. Hän on kuitenkin tullut tähän maailmaan vain kerran, nyt aikojen lopulla, hävittääkseen synnin uhrillaan. Jokaisen ihmisen osana on kerran kuolla ja sitten joutua tuomiolle. Samoin on Kristus kerran uhrattu, jotta hän ottaisi pois kaikkien synnit, ja hän ilmestyy vielä kerran, mutta ei enää synnin tähden, vaan pelastaakseen ne, jotka häntä odottavat.”

Ihmiskäsin tehty pyhäkkö tarkoittaa tässä ilmestysmajaa, jota israelilaiset kuljettivat erämaassa kulkiessaan kohti luvattua maata. Maailmassa ollut pyhäkkö oli vain kuva siitä, mikä on taivaassa. Jeesuksen toiminta jatkuu: ”ollakseen nyt Jumalan edessä puhumassa meidän puolestamme” (vrt. Hepr. 7: 25; Room. 8: 34).

Jakeessa 24 tutkijat näkevät Platonin filosofian vaikutuksen. ”Vain todellisen pyhäkön kuva” merkitsee kopiota, joka on tehty ”todellisesta”. Tekstissä on myös esillä sana taivas. Platon opetti, että on olemassa muuttumaton, ideoiden maailma, joka on todellinen todellisuus. Hänen mukaansa me elämme aistihavaintojen kautta havaitussa aistimaailmassa, joda on ideoiden epätäydellinen heijastus. Tehty huomio ei merkitse, että Paavali olisi ”platonilainen”, sillä Paavalin ja Platonin opetus eroavat monissa kohdissa täysin toisistaan. Mutta huomio kertoo sen, että Paavali on opetuksessaan voinut paikoin käyttää samantyyppistä ilmaisua kuin Platon.

Kirjoittaja torjuu ajatuksen siitä, että Kristuksen tulisi toimittaa uhri vuosittain niin kuin juutalainen ylimmäinen pappi toimitti. Kristuksen uhri oli kertakaikkinen, toimitettiin vain yhden kerran ”aikojen lopulla”. Hänen mukaansa taivaallinen pyhäkkö on aina ollut, mutta taivaallinen uhri (Jeesuksen ylipapillinen toiminta taivaassa) tuli sinne määrättynä ajan hetkenä.

”Samoin on Kristus kerran uhrattu, jotta hän ottaisi pois kaikkien synnit” toteutti profeetta Jesajan kirjan ennustuksen (Jes. 53: 12). Tämä kohta ilmaisee syntien poisottamisen tai tarkemmin sanoen

kantamisen. Hän tekee sen meidän puolestamme (Mark. 10: 45). Tekstissä ei kuitenkaan ole merkkejä ”sijaiskärsimisestä”.

”Hän ilmestyy vielä kerran, mutta ei enää synnin tähden vaan pelastaakseen ne, jotka häntä odottavat.” Tämä on viittaus Kristuksen toiseen tulemiseen. Siinä on vaikutteita suuren sovituspäivän rituaalista. Jeesuksen tuleminen on kuin ylipapin tuleminen kaikkein pyhimmästä (vrt. Siir. 50: 5 – 10). Kristuksen toinen tuleminen tuo täydellisen ja lopullisen pelastuksen.

Päivän evankeliumi

(Mark. 8: 27 – 31)

”Siihen aikaan Jeesus ja hänen opetuslapsensa lähtivät Filippoksen Kesarean ympärillä oleviin kyliin. Matkalla hän kysyi opetuslapsilta: ”Kuka minä ihmisten mielestä olen?” He vastasivat: ”Toisten mielestä Elia, toisten mielestä joku profeetoista.” Entä te?” kysyi Jeesus. ”Kuka minä teidän mielestänne olen?” Pietari vastasi hänelle: ”Sinä olet Messias.” Jeesus varoitti heitä ankarasti kertomasta hänestä kenellekään. Sitten Jeesus alkoi selittää opetuslapsille, että Ihmisen Pojan täytyy kärsiä paljon. Kansan vanhimmat, ylipapit ja lainopettajat hylkäävät hänet, ja hänet surmataan, mutta kolmen päivän kuluttua hän nousee kuolleista.”

Sama kertomus on Matteuksella (Matt. 16: 13 - 21) ja Luukkaalla (Luuk. 9: 18 – 22).

Palestiinassa oli kaksi Kesarea -nimistä kaupunkia. Toinen sijaitsi Välimeren rannalla (Kesarea Maritima) ja oli roomalainen hallintokeskus ja satamakaupunki. Toinen oli Filippoksen Kesarea ja tästä kaupungista on nyt kyse. Teksti osoittaa, että tämä jälkimmäinen Kesarea kuului Herodes Suuren pojan, Transjordanian tetrarkin Herodes Filippoksen alaisuuteen. Galilea taas kuului Herodes Antipaan alaisuuteen.

Jeesus on nyt opetuslastensa kanssa ilman kansan läsnäoloa. Jeesuksen tekemä kysymys siitä, kuka Hän on, ja Pietarin siihen antama vastaus on Markuksen evankeliumin yksi keskeisimmistä kohdista. Ensin Hän kysyi ihmisten mielipiteistä. Ihmiset pitivät Jeesusta jonain profeettana, esimerkiksi Eliaana tai Johannes Kastajana. Tässä yhteydessä ihmiset eivät puhu Jeesuksesta Messiaana. Kun Jeesus kysyi opetuslasten mielipidettä, niin Pietari vastasi: ”Sinä olet Messias”. Sana tarkoittaa voideltua samoin kuin nimi Kristus. Vanhan testamentin henkilöistä useat oli voideltuja, ja heistä juutalaiset muistivat erityisesti kuninkaat. Jeesuksen aikana sana yhdistettiin lopun ajan kansan johtajaan (vrt. esim. Septuagintaan kuuluva Salomonin psalmit, luku 17). Hän

täyttää Jumalan lupaukseen perustuvat Israelin toiveet. Jeesus kieltää kertomasta tätä asiaa kenellekään, jotta Hänestä ei leviäisi vääriä messiasodotuksia (ajatuksia poliittisesta kuninkuudesta). Markus ei kerro, kuten ei myöskään Luukas, että Pietari olisi sanonut tässä yhteydessä Jeesuksen olevan ”elävän Jumalan poika”, kuten Matteus kertoo (Matt.16: 16). Pietarin todistus on samanaikaisesti oikea ja väärä. Jeesus on Messias, siinä Pietari on oikeassa. Mutta Pietarin käsitys messiaasta on väärä. Hän on nähnyt Jeesuksen tekevän voimatekoja ja kuullut Hänen opetustaan. Mutta Pietari ei kuitenkaan vielä ymmärrä, mikä oli Messiaan tehtävä. Todennäköisesti Pietari ajatteli vielä tässä kohdassa, että Jeesus oli messias, jolla oli poliittinen tehtävä.

Jeesuksen tekemä kysymys Pietarille on peruskysymys jokaiselle kristitylle. Pietarin antama vastaus on malli, miten meidän tulee vastata meille tehtyyn kysymykseen. Meidän on tunnustettava Jeesus Messiaaksi, Jumalan voidelluksi. Muistaen Matteuksen evankeliumin, meidän on tunnustettava Jeesus myös Jumalan Pojaksi. Samanaikaisesti me olemme Pietarin asemassa, me emme täysin pysty ymmärtämään Kristuksen toimintaa. Meidän ei tarvitsekaan ”täysin ymmärtää”, sillä kyse on uskosta, joka pelastaa meidät.

Seuraavaksi tulee ensimmäinen Markuksen evankeliumissa oleva Jeesuksen opetus opetuslapsille, mikä Hänen tehtävänsä tulee olemaan. Jeesus ei käytä tässä yhteydessä itsestään nimitystä Messias, vaan käsitettä Ihmisen Poika, jota Hän oli käyttänyt jo aikaisemmin (Mark. 2: 10, 28). ”Täytyy kärsiä” sisältää ajatuksen Jumalan pelastussuunnitelman toteuttamisesta. Tämä on Markuksen evankeliumissa ensimmäinen kolmesta opetuspuheesta, jossa Jeesus kertoo opetuslapsilleen tulevasta kohtalostaan.

”Kansan vanhimmat, ylipapit ja lainopettajat hylkäävät hänet.” Nyt on huomattava se, mikä puuttuu, hylkääjien joukossa ei mainita fariseuksia. Heillä ei näytä olleen osaa Jeesuksen ristiinnaulitsemisessa.

”Kolmen päivän kuluttua hän nousee kuolleista.” Vanhassa testamentissa on muutama kohta, jotka kertovat tästä (Hoos. 6: 2; Joona 2: 1, 11). Jos lukisimme Markuksen evankeliumia eteenpäin, huomaisimme, että opetuslapset eivät ymmärrä tätä Jeesuksen opetusta. Messiaan valtakunta on ikuinen, kuinka hän voisi kuolla?

Suuren paaston viidennen viikon lauantaina luetaan myös Jumalansynnyttäjän juhlan yleisiä tekstejä, nyt Hepr. 9: 1 – 7 ja Luuk. 10: 38 – 42; 11: 27 – 28. Nämä tekstit löydät lokakuun 1. päivän kohdalta (Jumalanäidin suojeluksen juhla, Pokrova).